

MANDATUL REPREZENTANTULUI POPORULUI

Ion DULSCHI,
doctor în științe istorice,
conferențiar universitar,
catedra științe administrative, Academia de Administrare Publică
de pe lângă Președintele Republicii Moldova

SUMMARY

According to the Constitution of the Republic of Moldova, the mandate of Parliament members is free, and the imperative mandate is void. Parliamentary Practice and enhanced voting of the decisions by the parliamentary factions, established based on political criteria and the adherence to the party, shows defiance of constitutional rule, and places the status of a Parliament Member to an inferior position compared to the one of a party member. Thus, the free mandate principle turns itself into a fiction, while the imperative mandate becomes a reality.

Clasa politică din Republica Moldova a pășit în anul 2010 cu restanțe la capitolul „politică”. Tentativele eșuate de a alege Președintele Republicii Moldova în 2009 au scos în evidență mai multe curenți în Legea supremă a statului, înlăturarea cărora, în opinia mai multor politicieni, analiști politici și specialiști în materie de drept constituțional, ar perime depășirea „crizei constituționale” și continuarea procesului de democratizare și europeanizare a țării.

Analiza evenimentelor ce s-au produs în Parlamentul de legislatură a XVII-a și în actualul Parlament, de legislatură a XVIII-a, confirmă cu prisosință că aleșii poporului au demonstrat un spirit de echipă de invidiat, ghidându-se de el la luarea deciziei de a vota sau, după caz, de a nu vota candidatura propusă pentru funcția de șef al statului. Care au fost motivele, care

i-au determinat pe deputați să se pronunțe „pro” sau „contra” în scrutinul prezidențial sau chiar să renunțe la dreptul lor de a participa la scrutin? Cine, conform Constituției Republicii Moldova, poate decide: cum să voteze alesul poporului, să voteze sau să nu voteze?

Iată doar câteva subiecte pe care intenționăm să le abordăm și să le elucidăm în prezentul articol.

Prin adoptarea Constituției Republicii Moldova la 29 iulie 1994, Parlamentul a declarat-o *Lege supremă a societății și a statului*. În articolul 2, alin. (1) al Legii supreme, intitulat „Suveranitatea și puterea de stat” expres se stipulează că: „Suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție.”¹

În alineatul respectiv identificăm două

mesaje principale: "suveranitatea națională aparține poporului" ceea ce semnifică superioritatea voinței poporului asupra oricăror altor formațiuni sociale, și cel deal doilea mesaj - că exercitarea suveranității o face "direct și prin organele sale reprezentative stabilite de Constituție".

Dacă primul mesaj are menirea de a releva că puterea în stat îi aparține poporului, apoi mesajul secund ne indică mecanismele și formele de exercitare, specificând formele directă și reprezentativă de realizare. Prezenta dispoziție constituțională își găsește expresia în articolul 60 al Constituției în care se specifică: "Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului." Prin atribuirea Parlamentului, prin norma constituțională, a statutului de organ reprezentativ suprem al poporului, se insistă că orice alte entități sociale au obligația de a se conforma actelor adoptate de legislativ.

Revenind la articolul 2 al Constituției, observăm că alineatul secund al acestuia stipulează că: "Nici o persoană particulară, nici o parte din popor, nici un grup social, nici un partid politic sau o altă formațiune obștească nu poate exercita puterea de stat în nume propriu. Uzurparea puterii de stat constituie cea mai gravă crimă împotriva poporului." Am realizat aceste intervenții în legea de bază a statului în scopul evidențierii dispozițiilor constituționale cu pondere de principiu, la care urmează să facem referințe pe parcurs. Și în abordarea subiectului alegerii șefului statului ne vom vedea obligați să facem referințe la unele norme constituționale de care urmează să ne ghidăm în analiza subiectului propus.

În identificarea răspunsului la întrebarea privind motivele de care se conduc deputații în realizarea mandatului lor de aleși ai poporului, urmează să cităm articolul 68 (1) al Constituției în care se stipulează că: "În exercitarea mandatului, deputații sînt în serviciul poporului. (2) Orice mandat imperativ este nul."

Nu înainte de a examina și de a purcede la unele estimări privind realizarea prezentei dispoziții constituționale în practica parlamentară, vom încerca să identificăm unele aspecte teoretice ce țin de evoluția mandatelor existente în practicile parlamentare din statele cu tradiții democratice, precum și din cele cu opțiune democratică.

În doctrina constituțională, deosebirea dintre mandatul imperativ și mandatul reprezentativ reflectă diferențele între doctrina suveranității populare a lui Rousseau și viziunea lui Montesquieu despre suveranitatea națională.

În primul caz, suveranitatea aparține poporului și fiecare individ deține o cotă din aceasta. Suveranitatea individului este transferată direct și nemijlocit alesului care reprezintă exclusiv voința alegătorilor săi. După Montesquieu, suveranitatea aparține corpului politic al națiunii ca întreg, iar una dintre caracteristicile sale este indivizibilitatea. Reprezentantul este mandatar al întregii națiuni, nerăspunzînd cu titlu individual în fața celor ce l-au ales.

Avantajul - mereu invocat - al mandatului imperativ constă în faptul că acesta oferă mecanisme de control mai eficiente. Dar, și acest avantaj este discutabil, deoarece presupune o mult mai mare vulnerabilitate a alesului la presiunile grupurilor organizate. Mai mult ca atît, mandatul reprezentativ are capacitatea de

a împiedica materializarea unui așa-zis "mare paradox" al democrației - dictatura majorității.

Și la ziua de azi doctrina și practica constituțională identifică două tipuri de mandate: mandatul imperativ și mandatul liber. Am putea considera, că prin introducerea normei respective în Constituție și legea organică cu privire la statutul deputatului sînt lipsite de temei orice dubii privind caracterul liber al mandatului de deputat. Situația reală ne oferă și alte aspecte în acest sens.

O expresie mai relevantă a mandatului imperativ a demonstrat-o doctrina constituțională sovietică, conform căreia acest tip de mandat întrunea următoarele elemente: obligația executării poruncilor alegătorilor, obligația prezentării periodice a dărilor de seamă în fața alegătorilor privind propria activitate și activitatea organului reprezentativ, în realizarea poruncilor, precum și dreptul alegătorilor de a-l revoca pe deputat, în cazul în care acesta n-a îndreptățit încrederea comunității.²

Prin urmare, mandatul imperativ prezumează existența unui control permanent asupra activității aleșilor poporului din partea alegătorilor.

O succintă retrospectivă istorică privind originea și evoluția instituției controlului asupra organului reprezentativ urmează să aducă mai multă lumină în esența subiectului. Constituirea instituțiilor juridico-statale de *revocare* și *poruncă a alegătorilor*, ca elemente importante ale mandatului imperativ, vine direct din istoria orașului medieval și din evoluția dreptului german, italian și francez în sec. XII-XVI. Caracterul obligatoriu al poruncilor a luat naștere ca urmare a introducerii în legislație a principiului reprezentanței teritoriale.

În Anglia, instituția mandatului imperativ vine în 1215, odată cu adoptarea Magna Carta, conform căreia în Parlamentul englez, de rînd cu reprezentanții clerului și ai puterii laice, au fost admiși și reprezentanții populației libere. Dreptul medieval european a recepționat principiile dreptului privat roman care reglementa relațiile comerciale și civile. Ulterior, abordarea civilistă s-a extins și asupra raporturilor sociale publice. Temelia civilistă a dreptului medieval a determinat și ideea, potrivit căreia parlamentarii erau considerați *mandantari* și „aveau capacitatea de a acționa doar cu consimțămîntul și din porunca corporației *mandanților*, delegați să țină sfat cu regele”.

În Țările de Jos, membrii statelor generale erau trimișii alegătorilor și nici o chestiune importantă nu putea fi soluționată fără acordul alegătorilor săi. Principiul reprezentanței teritoriale, conform căruia membrii aleși ai parlamentului erau reprezentanți ai circumscripțiilor electorale, a existat pînă în sec. XVII.

Apariția, în aceeași perioadă, a *instituției de revocare*, la fel, ține de momente istorice concrete, pentru care erau proprii: lipsa unor forme juridico-statale stabile, precum redistribuirea puterii în cadrul luptei politice, dezmembrarea statului unic prin lupta comunelor orașenești pentru limitarea puterii demnitarilor în cnezatele independente. Ambele tendințe au contribuit în mod direct la apariția instituției revocării - instituție improprie democrației clasice. Nu e de mirare că în urma revoluțiilor burgheze din sec. XVII-XVIII, care s-au soldat cu victoria noii orînduiri sociale, cu schimbarea echilibrului de forțe sociale și instalarea de drept a principiilor democratice stabile, mandatul imperativ nu a fost recepționat nici de familia de drept

romano-germană, nici de cea anglo-saxonă.

În special, actele constituționale ale Marii Britanii, Statelor Unite ale Americii, Franței nu oferă alegătorilor dreptul de revocare a deputaților. Doar în timpul Comunei din Paris, care a lichidat orice diferențiere în activitatea de stat (în funcții judiciare, administrative și reprezentative erau numite persoane alese prin vot universal), practică preluată ulterior pentru formarea instituțiilor statului sovietic, fiind decretată norma legală potrivit căreia persoanele delegate în Adunarea Națională “urmas să se țină cu strictețe de mandatul imperativ și puteau fi înlocuiți în orice moment”. Experimentul a durat doar 72 de zile.³

Evoluția democrației parlamentare în Europa, instituirea și implementarea principiului separării puterilor, desfășurarea alegerilor libere în organele reprezentative au creat premisele apariției instituției menite să asigure un statut deosebit al deputatului - independența și nerăspunderea lui în fața alegătorului. „Deputatul este independent în fața propriilor alegători” – aceasta este piatra de temelie a doctrinei constituționale occidentale.

Afirmarea în doctrina constituțională europeană a mandatului liber, a mandatului, care exprimă independența deputatului prin lipsa unor proceduri de revocare, vine odată cu decretarea de către Adunarea Națională în anul 1789, în timpul Revoluției franceze, privind scutirea parlamentarilor de obligația de a urma instrucțiunile alegătorilor, instrucțiuni interzise ulterior. Consolidarea mandatului liber în legislația națională presupune următoarele: parlamentul este o instituție a puterii, care dispune de împuterniciri delegate pentru realizarea suveranității în numele întregii națiuni. De aici derivă concluzia privind caracterul infim

al instrucțiunilor sau al poruncilor date deputaților, deoarece aceștia nu reprezintă propria circumscripție, ci toată națiunea.

Prin urmare, ca o alternativă a principiului de reprezentare teritorială, vine reprezentarea națională aducând cu sine ideea reprezentării politice a poporului căruia, conform Constituției, îi aparține suveranitatea. Mai mult ca atât, reprezentanța națională neagă legătura strânsă cu alegătorii și controlul lor asupra activității parlamentarului, acesta promovează interesele locale prin prisma celor naționale. În Franța, pînă în prezent, acționează norma care interzice constituirea în parlament a fracțiunilor, grupurilor de deputați create în baza unui alt criteriu decît cel politic.

Prin urmare, parlamentul național devine un organ permanent, iar persoanele alese în calitate de deputați, obțin statutul de politicieni profesioniști. Esența mandatului liber, în accepțiunea sa clasică, a fost exprimată de politologul francez *Jean Antoine de Condorcet*: „Alegerea nu este o delegare de împuterniciri, ci o indicare a capacității. Împuternicitul poporului, eu voi face totul, ce voi considera potrivit intereselor lui autentice. El m-a delegat nu în scopul susținerii propriei sale opinii, ci în scopul expunerii opiniei mele. El s-a încredințat nu doar în sirguinta mea, dar și în inteligența mea, și independența opiniei mele este una din obligațiile față de el.”⁴

Renunțarea la mandatul imperativ și opțiunea pentru mandatul liber este stipulată în constituțiile mai multor state. În unele dintre acestea principiul mandatului liber este stipulat expres, de exemplu, în constituțiile Danemarcei, Italiei, Finlandei, Germaniei, Laosului, în altele – indirect – constituțiile SUA, Japoniei, Israelului.

În Constituția Republicii Moldova, opțiunea pentru mandatul liber este exprimată prin declararea nulă a mandatului imperativ. În exercitarea mandatului, deputații sînt în serviciul poporului (CRM, 68, 2). Această normă constituțională nu și-a găsit o dezvoltare în alte acte normative, limitîndu-se la aspectul său declarativ. Deputatul acționează în parlament fiind ghidat de propria înțelegere a intereselor poporului.

Marcel Prelo, eminent constituționalist francez, susținea că scrutinul constituie actul de numire și alegere, „prin urmare, manifestarea de voință a alegătorului este limitată de alegerea unei sau altei persoane și nu produce careva efecte asupra celui ales”.⁵

Prioritățile mandatului liber sînt menționate în gîndirea juridico-statală, constituind punctul forte și care a determinat majoritatea statelor democratice, în dilema privind mandatul imperativ sau cel liber, să opteze pentru cel din urmă. În primul rînd, în favoarea alegerii a servit argumentul privind deschiderea unor perspective pentru profesionalizarea deputaților. Deputatul, pornind de la certitudinea privind posibilitatea continuării activității profesionale, fără a fi amenințat de pericolul revocării, are posibilitatea de a-și exprima liber și independent propria opinie.

În cel de-al doilea rînd, transmiterea corpului de deputați a împuternicirilor privind realizarea puterii transferă amploarea luptei politice în incinta parlamentului prin aceasta diminuînd pericolul unei confruntări directe în societate.

În cel de al treilea rînd, este neutralizat lobbyismul regional.

Doctrinarii sovietici, în argumenarea caracterului exclusiv al mandatului

imperativ și în combaterea mandatului liber, veneau cu ideea că mandatul liber nu cade sub dependența de responsabilitate juridică a deputatului. Dacă în legislația națională procedura de revocare a deputatului nu este stipulată, iar instituția mandatului imperativ nu este recunoscută, în consecință conduce la iresponsabilitatea totală a reprezentantului poporului și lipsa unei legături între acesta și alegători.

De remarcat, că opinia respectivă, în mare măsură, este prezentă în aprecierile uzuale în societate, chiar și în mediul cu un grad înalt de inteligență.

Cu toate acestea, în realitate deputatul și alegătorii sînt într-un contact permanent, iar întîlnirile, corespondența și raporturile periodice ocupă o parte importantă din timpul reprezentantului poporului. În mare măsură, acestea au loc din cauza că o cere legea, iar pe de altă parte, din cauza dorinței deputatului de a păstra încrederea alegătorilor și de a-i ține la curent cu realizările sale politice.

Sanțiunea ce-l amenință, în caz contrar, constă în eventuala nealegere pentru un nou mandat. Dorința de a fi reales constituie pentru un politician profesionist un factor de motivație mai puternic decît eventuala revocare.

Prin urmare, mandatul liber, prezumînd neresponsabilitatea deputatului, îi asigură posibilitatea reprezentării intereselor întregului popor, fără a fi amenințat de careva consecințe juridice pentru aceasta.

Mandatul liber oferă alegătorilor posibilitatea reală de a influența deputatul care n-a îndreptățit încredele lor, prin intermediul scrutinelor parlamentare realizate cu regularitate. În cazurile în care deputatul nu corespunde statutului său înalt, regulamentul parlamentului și legislația în

vigoare dispun de suficiente pîrghii pentru sancționarea acestuia.

Pe această notă optimistă subiectul privind caracterul mai performant din punctul de vedere al valorilor democratice, al mandatului liber s-ar arăta a fi consumat. Cu toate acestea, revenind la chestiunea formulată la începutul prezentului articol - dacă ar exista careva forțe sau factori, care determină acțiunile deputatului în afară de cei identificați de conștiința acestuia și raportați nu la propriul confort, dar la interesul național - din perspectiva identificării răspunsului la acest subiect urmează să analizăm succint impactul partidelor politice asupra voinței aleșilor poporului în realizarea mandatului liber.

De mai mult timp observăm, iar în unele cazuri - și participăm, la duelurile dintre diverse formațiuni politice în campaniile electorale, pentru obținerea statutului de deputat în parlament. Organizarea scrutinului pentru forul reprezentativ suprem, în majoritatea statelor se realizează în baza listelor de partid conform sistemului proporțional. Componenta nominală a listelor de partid este mai puțin importantă pentru alegător, cu excepția liderului partidului și a unui cerc de persoane din conducerea de vîrf a partidului. Cît privește „masa” deputaților, aceștia sînt puțin cunoscuți pentru alegători și comportamentul lor este determinat de liderul formațiunii din care face parte sau care l-a promovat. Astăzi, anume partidele prescriu deputatului vectorul acțiunii politice, partidele dispun de tot instrumentarul de „convingere” a deputatului, în cazul în care acesta deviază de la linia partidului. În realitate, partidul oferă deputatului mandatul imperativ și-i cere executarea lui.

Chiar și în statele în care mandatul

imperativ este respins constituțional, chestiunea privind obligația deputatului de a urma indicațiilor alegătorilor trece în întrebarea privind gradul și obligația juridică a deputatului de a se subordona partidului.

Prin urmare, nu putem insista asupra independenței absolute a deputatului care dispune de mandatul liber, deoarece deputații se află în dependență de partidele politice. Mandatul liber indirect însușește trăsăturile mandatului imperativ, iar dezbaterile parlamentare se transformă într-o formalitate, deoarece rezultatul lor este determinat apriori de fracțiuni.

Autorul rus I. L. Solonevici menționează în studiul său „Narodnaia monarhia” („Monarhia populară”) că deputatul occidental nu este legat de nimic în afară de fidelitatea față de propriul partid, acesta fiind un pericol serios. În opinia autorului, simpatiile electorale ale poporului au un caracter întâmplător, iar reacția „masei” este neorganizată și dezorganizată de inflații, crize, războaie și demagogii. Obținind o astfel de „susținere”, partidele deformează ideea reprezentanței poporului. Deputatul din parlament se transformă într-o marionetă care este obligată, la ordinul liderului de partid, să voteze „pro” sau „contra”, să producă ovații sau scandaluri, să bată din palme sau să tropăiască din picioare, precum a fost decis în culise.⁶

Evoluția sistemului de partide a distrus principiul reprezentării întregii națiuni, principiu care, în esența sa, constituie temelia parlamentarismului reprezentativ pe care se fonda independența deputaților. Stipularea în legislație a caracterului imperativ al mandatului ar însemna instaurarea unei dominări nelimitate a partidelor asupra deputaților, cu toate că partidele, și fără aceasta, dispun de

suficiente mijloace pentru exercitarea presiunii sale asupra deputatului.

Ilustrul jurist francez J. Vedel considera dependența deputatului față de partid ca o mare perversiune a democrației, în special, dependența alesului poporului de minoritățile organizate.⁷

Prin urmare, cu toate că mandatul liber, conform doctrinei constituționale europene, presupune independența deputatului, în realitate deputatul se află sub presiunea unor grupuri sociale sau teritoriale și este obligat să facă lobby în interesul acestora.

Ioan Buduca, scriitor și jurnalist din București, menționează în cotidianul *Ziua* în articolul "Votul imperativ", fiind și el preocupat de subiectul în cauză: "La noi, este considerat normal ca deputații și senatorii să asculte militărește de partidul care i-a promovat pe listele de candidați în alegeri, deși Constituția spune pe dos: nu ascultați decât de interesele naționale! Iată paragraful cu pricina: "Votul imperativ este interzis". Aceasta înseamnă că nicio altă putere, alta decât conștiința proprie, nu are voie să comande asupra votului unui deputat ori senator." ⁸

Autorul de la *Ziua* nu doar constată caracterul neconstituțional al votului executat la ordinul șefilor de partide, el merge mai departe și pune accentul pe necesitatea introducerii unor mecanisme legale de sancționare a celor care comandă votul imperativ.

Cît privește Republica Moldova, mandatul imperativ a fost și continuă să fie exercitat de către deputați. În mod evident, acest mandat este exercitat de fracțiunea PCRM, inclusiv în cadrul tuturor tentativelor de a alege șeful statului. Deputații comuniști au dat dovadă de o capacitate de ascultare de invidiat, urmînd

întocmai dispoziția p. 20 al Statutului PCRM, care în mod expres denotă mandatul imperativ. "Membrii PCRM, aleși în organele puterii locale și de stat în conformitate cu listele PCRM (consilieri, primari, deputați în Parlament) sau numiți în funcții de conducere a acestor organe sau organe executive, atunci cînd refuză să îndeplinească hotărîrile de partid și să promoveze politica partidului sînt trași la răspundere de partid, cu excluderea, în cazuri excepționale, din rîndurile PCRM." ⁹

Despre existența unei decizii adoptate la plenara CC al PCRM de a nu participa la scrutinul prezidențial se menționează pe site-ul partidului: "Deputații fracțiunii PCRM nu vor vota pentru candidatura înaintată de Alianța pentru Integrare Europeană la funcția de Președinte al Moldovei. Surse din cadrul Comitetului Central al PCRM au declarat pentru agenția OMEGA că decizia a fost adoptată în cadrul plenarei Comitetului Central al Partidului Comunistilor, care a avut loc în dimineața zilei de luni, 7 decembrie." ¹⁰

Dispoziții similare întîlnim și în Statutul PPCD în care se menționează că: "Hotărîrile adoptate în mod statutar de organele de conducere ale PPCD sunt obligatorii pentru toți membrii partidului, indiferent de opinia lor personală și indiferent dacă au participat sau nu la adoptarea hotărîrilor respective." ¹¹

În cazul nerespectării Statutului și pentru acțiuni care dăunează activității, prestigiului și unității partidului, conform art. 27, urmează excluderea din PPCD. Iar în art. 28 este stipulat că "persoanele care s-au retras sau au fost excluse din PPCD

sunt obligate să demisioneze din funcțiile publice sau demnitățile obținute ca urmare a apartenenței lor anterioare la partid: ministru, deputat, prefect, primar sau consilier județean, municipal, orașenesc sau comunal."¹²

Am exemplificat în baza formațiunilor politice respective, doar din motivul că, doar în statutele lor există unele stipulații rigide privind consecințele devierii de la disciplina de partid, inclusiv și pentru persoanele alese sau numite în funcții publice.

În scopul respectării principiului de echidistanță politică în abordarea unor procese social-politice, vom menționa, precum deja am făcut-o la începutul prezentului articol, că spiritul fracționar a fost demonstrat de către deputați afit în cadrul alegerilor din mai-iunie 2009, cit și în cadrul celor din noiembrie – decembrie 2009, cînd formațiunile aflate în opoziție n-au participat la alegerea șefului statului.

Din cele relevate constatăm existența unui conflict de statute: statutul de deputat, de ales al poporului, de membru al organului reprezentativ și legislativ suprem în stat, pe de o parte, și statutul de membru al unui partid politic, pe de altă parte. Nu încapă nici o îndoială că primul statut este superior celui de al doilea și prin aceasta statutul de membru de partid prezumează subordonarea statutului de deputat. Altfel spus, interesul național este superior interesului de partid și, prin urmare, stipularea în statutele de partid a unor dispoziții care obligă membrii săi aleși în organe de stat să urmeze dispozițiile organelor de conducere din partid este una

neconstituțională, sfidîndu-se art. 2 al Constituției Republicii Moldova la care deja ne-am referit la începutul acestei publicații.

Nu punem la îndoială opinia mai multor politicieni, lideri de partid, că disciplina de partid asigură coeziunea în rindurile formațiunii pe care o conduc, iar votarea consolidată a fracțiunii asigură realizarea prevederilor programatice. Și totuși, prin disciplina de partid se realizează fenomenul persuasiunii în corpul politic de deputați, fenomen foarte periculos din perspectiva instaurării unei dictaturi a minorității în persoana conducerii de partid asupra membrilor săi, inclusiv a celor cu statut de ales al poporului.

În opinia noastră, asigurarea mandatului liber real ar fi posibilă prin consolidarea corpului politic, prin sporirea calităților personale ale aleșilor, sporire care nu este realizată din plin prin procedura actuală de alegere în baza listelor de partid. Urmează să se modifice fundamentai Legea, inclusiv la acest compartiment: alegerile în Parlamentul Republicii Moldova să se efectueze în circumscripții uninominale, iar reprezentanții formațiunilor politice vor veni personal în fața alegătorilor, propagînd programul partidului care l-a promovat în calitate de candidat și demonstrîndu-și propriile capacități.

Nealegerea șefului statului a fost determinată nu doar de incapacitatea clasei politice moldovenești de a comunica și de egoismul de partid, care s-a dovedit a fi mai presus de interesele naționale, dar și de imperfecțiunea legislației în vigoare.

BIBLIOGRAFIE

¹ Constituția Republicii Moldova din 29 iulie 1994, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 1 din 12.08.1994.

² Безуглов А.А. Советский депутат. – М.: Юрид. лит-ра. – 1971. – 224 с.

³ Глотов С., Синюков В. Отзыв депутата: исторический аспект // Конституционный вестник, 1992. – № 10.

⁴ Кондорсэ Ж. А. Эскиз исторической картины прогресса человеческого разума – М., 1936. – С. 177.

⁵ Прело М. Конституционное право Франции. М.: Изд-во иностранной лит-ры, 1957. – С. 436.

⁶ Солоневич И.Л. Народная монархия. М.: Феникс, 1991. – С.101-102.

⁷ Ведель Ж., Административное право Франции. М.: Прогресс, 1973. – 512 с.

⁸ <http://www.ziua.ro/>, Ioan Buduca, Ziua, nr.4676, 27 octombrie, 2009.

⁹ <http://www.pcrn.md/md/statut.php>

¹⁰ http://www.pcrn.md/main/index_md.php

¹¹ www.e-democracy.md/files/parties/ppcd-statute-2004-ro.pdf

¹² Ibidem

Prezentat: 2 februarie 2010.

Recenzent: Mihail ROTARU, doctor habilitat în științe istorice, profesor universitar.

E-mail: dulschi@mail.ru